

Nagy József könyve a legjobb bizonyítéka, hogy noha a bölcséleti embertan irányának megszületése a modern pragmatizmussal kapcsolatos, ez még sem tartozik az antropológia lényegéhez.

Ami tehát általában a bölcséleti embertan irányát illeti, nem szükségszerű, hogy együttjárjon az igazság önerejébe vetett hit gyengülésével. Ha van is emberi elem, alanyi mozzanat minden megismerésünkben (ismételjük: a tényállás vezetett az antropológiai irány megszületésére), ez nem jelenti az igazság elérhetetlenségét, hiszen ép akkor abszolút az igazság, ha alanyban is, tárgyi világban is érvényesül, tehát, ha azért van »szubjektív elem« az igazságban, mert az alany is köre alá tartozik. Korunk aktivizmusához hozzátapad a pragmatikus igazság eszméje, vagyis az a gondolat, hogy az igazságnak annyi a fontossága, amennyi a haszna. Elérni e szerint úgy sem lehet az igazságot, csak megközelíteni, és ez is mindig kérdéses, tehát ne igazságokra törekedjünk, hanem mítoszra (amint Sorel tanította), vagyis oly gondolatokra, amelyekkel a tömeget a kívánt lendületbe tudjuk hozni. Az igazsággal szemben cselekvőleg, alakítólag kell fellépünk, reklám és propaganda útján. Mindez természetesen nincs így, és nem is tartozik a bölcséleti embertan művtáához. Az igazság önértékének és érvényének mindennemű tagadása önmagának ellenmond. Ha azt mondom: »Az igazság önmagában nem fontos«, vagy: »Az igazság nem érhető el, csak megközelíthető, de még ez is kétséges«, akkor ezekkel az állításaimmal is — igazat akarok mondani, vagyis állításaim önmagukat lerontják. A modern antropológiai iránynak is szakítania kell az aktivista relativizmussal, mert nem szabad szem elől tévesztenünk, hogy, amint Augustinus mondta: *nullo modo igitur occidet veritas.* (Sol. II. 2.)

Noszlopi László.

Emlékkönyv a Juventus 25 éves jubileumára. Összeállította: Wagner József, a Juventus szerkesztője. A Juventus kiadása, Budapest, 1941. 90 lap. Melléklete: **II A nemzetközi segédnyelv s a neolatin mozgalom** Különlenyomat a kat. középisk. főigazgatóság Évkönyvéből 1939—1940. 163—192 lap.

Nemrégiben ülte meg a Juventus fennállásának, illetőleg alapításának 25-ik évfordulóját. Ez alkalomból közli a szerkesztő Hóman Bálint, akkori kultuszminiszter lelkes, üdvözlő és elismerő szavait, melyekben tömör összefoglalást ad a folyóirat céljairól és kulturtörténeti jelentőségéről. Ugyanitt kapjuk Kornis Gyula egyetemi tanár és titkos tanácsos kitünő tanulmányát: »Miért tanuljuk ma is a latin nyelvet.« Majd a Juventus keletkezését vázolja e sorok írója, mint szem- és fültanú. A kis latin újság 25 évi fennállásának további történetét írja meg ezután Wagner József szerkesztő, amelyből élénk táru a Juventus viszontagságos sorsa: ideiglenes elnémulása, majd új életre keltése. Hét évi szünetelés után Kemenes Illés, tanker. kir. főigazgató, nagy hozzáértéssel és bátorsággal hozzalátott a Juventus restitúciójához, és tisztán az ő érdeme, hogy, újból olvashatjuk. A folyóirat propagálása körül boldogult Kisparti János, tanker. kir. főigazgató szerzett nagy érde-

meket. Hogy a *Juventus* ma is virágzik; azt a kiadóhivatal eleven munkarejének, Regényi Sándornak és a szerkesztő, Wagner József leleményességének meg a gondos szerkesztésnek köszönhetjük.

A maga nemében páratlanul áll előttünk a *Juventus* sikere, amely a legtávolabbi földrészeken is elterjedt és a magyar vállalkozás életrealitását hirdeti. Mindazt az eredményt a legnehezebb időben, a világot átfogó háborúban érte el s még a proletárdiktatúra sem tudott csak hatalmi szóval véget vetni megjelenésének. Rendkívül érdekes a *Juventus* munkatársainak névsora, akikről Wagner részletesen beszámol. A magyar pedagógusok legkiválóbbjai egyháziak és világiak szerepelnek itt, sőt a külföldi munkatársak is kivették részüket a munkából folyóiratunk terjesztésében és szerkesztésében.

Amióta a latin nyelv megszűnt a tudomány közvetítője lenni, állandóan meg-megújult a kívánság régi szerepének visszaállítására. Így keletkezett a *neolatin mozgalom*, egy nemzetközi segédnyelv bevezetésére, melynek alapelveit Wagner külön mellékletben fejtegeti nagy részletességgel és mint kiváló latinistánk gyakorlati példákat is ad modern szavak és kifejezések alkotására.

Főleg Róma és München tüntették ki magukat e gondolat elméleti és gyakorlati megalapozásával.

Wagner közli a problémának majdnem teljes bibliográfiáját és a munkatársak életrajzát, arcképét, valamint a rejtvények készítési módját és megfejtését. Az ifjúság előtt ez a legnépszerűbb rovat.

A nagy gonddal és utánjárással összeállított füzet, illetőleg Emlékkönyv mindenkor megbízható forrása lesz azoknak, akik a *Juventus* történetével foglalkozni fognak. Neolatin társulatok (*Societas Latina*, München), folyóiratok, szótárak és segédkönyvek felsorolása emeli a gazdag és változatos jubilaris szám tartalmát. Ha a *Juventus*nak a jövőben is ilyen buzgó pártfogói és munkatársai lesznek, talán nem utópia az a reménység, hogy a latin nyelv ismét visszaszerzi régi szerepét legalább a tudományos világban és hozzá fog járulni az emberiség kölcsönös megértéséhez.

Szerkesztőjét méltó elismerés kíséri ezért a kultúrmunkáért, amelyre vállalkozott és amelyet teljes sikerrel végez és reméljük még sokáig végezni is fog. Ad multos annos!

Friml Aladár.

Misógyi Ottó: Nemzeti önismeret és testnevelés. (A m. kir. Testnevelési Főiskola kiadványai. 2.) Budapest, 1942. kis 8-r., 95 lap.

Ime, egy korszerű könyv, mely nyitán és őszintén vallott cél szerint bátran és mégsem nagyzólva, köznevelésünk területén sajnosan felöltő hiányt óhajt pótolni, hézagot kitölteni, mikor irányzatával és egész tartalmával kifejezetten a nemzeti önérték és öntudat, egyszóval a nemzeti önismeret nevelését kívánja szolgálni s szerzője hivatott pedagógusként lobogó lélekkel helyet kér a nemzetnevelés munkája során az eddig elhanyagolt magasabbrendű, a legnemesebb értelemben vett politikai nevelés számára.